

Viestintäympäristö vuonna 2020 -skenaario

#VNVIE2020

Arviointiryhmän näkemyksen mukaan viestintään vaikuttavat vuoteen 2020 seuraavat kehitystrendit.

Mediatoimiala

- Perinteinen media ei toimi samalla tapaa kuin ennen tiedon välittäjänä ja muokkaajana. Kansalaiset keskustelevat ja hakevat tietoa ohi perinteisen median, jonka käyttö on selkeästi vähentynyt. Perinteisen median taloudelliset resurssit ovat näin heikentyneet huomattavasti.
- Mediakenttä on samalla moniäänistynyt, kun eri paikkakunnilla toimii verrattain matalin kiintein kustannuksin pyöritettyjä ammattilais- ja puoliammattilaispohjalta toimitettuja tilaus- ja mainosrahoitteisia julkaisuja.

Viestintäympäristö - mediakäyttö

- Sosiaalisella medially - ihmisten toisilleen tuottamalla ei-ammattimaisesti toimitetulla sisällöllä - on vuonna 2020 nykyistä paljon suurempi merkitys kansalaisten tiedon saannissa.
- Kansalaiset hakevat päätöksentekoa koskevaa tietoa internetin hakukoneilla ja kysyvät toisiltaan sosiaalisessa mediassa. Jotta kansalaiset päätyisivät ministeriöiden tarjoaman oikean tiedon äärelle disinformaation sijasta, on ministeriöiden panostettava entistä enemmän tiedon löydettävyyteen, jolloin keinoina ovat aikaisempaa enemmän hakukoneoptimointi, sisältömarkkinointi ja niin ministeriöiden kuin asiantuntijavirkamiesten brändäys.
- Kansalaiset vastaanottavat ja tuottavat viestintää lähinnä mobiililaitteilla samalla kun lehtien lukeminen ja radion ja television käyttö vähenee

Juridinen viitekehys

- Kansalaisten tietoisuus tiedon saantiin liittyvistä oikeuksista ja viranomaisten velvollisuudesta viestiä (julkisuuslaki) lisääntyy ja aiheuttaa erityisiä paineita ei-julkisen tiedon käsittelylle.

Ministeriöiden viestinnän kehittäminen

- Viestintäorganisaatioiden tehtävät ministeriöissä muuttuvat, kun poliittisen ja hallinnollisen viestinnän erottaminen toisistaan käy vaikeammaksi. Sen seurauksena aikaisemmin suhteellisen itsenäisesti toimivan hallinnollisen viestintäorganisaation rooli kapenee ja poliittisen viestintäorganisaation rooli kasvaa. Sen seurauksena ministeriöissä toimii aikaisempaa enemmän viestinnällisiä tehtäviä hoitavia ministerin (tai puolueen) avustajia ja neuvonantajia.
- Koska ministeriöt joutuvat viestimään yhä enemmän suoraan tiedon tarvitsijoille, erityisesti kansalaisille, viestien on oltava selkokieleisiä ja helposti ymmärrettäviä. Viestien saavutettavuus tulee entistä tärkeämmäksi.

- Kriisiviestinnän merkitys kasvaa. Ministeriöiden on kyettävä vastaamaan sekä hybridihaasteisiin että odottamattomiin kriiseihin. Tämä edellyttää sekä huolellisempaa valmiussuunnittelua että organisaatioiden tekemistä entistä joustavammiksi. Valmiusharjoitusten merkitys lisääntyy ja edellyttää kaikkien ministeriöiden mukanaoloa. Kansalaisten tavoittamista kriisitilanteissa on kehitettävä edelleen.
- Viestinnän resurssit pysyvät rajattuina myös tulevina vuosina. Valtion tiukka säästölinja jatkuu, jolloin henkilöstön määrää ei pystytä lisäämään ja myös toimintamenoja voidaan joutua leikkaamaan.
- Keskeisten valtiollisten elinten (eduskunta, valtioneuvosto ja ministeriön, tasavallan presidentin kanslia) välisen viestintäyhteistyön ja viestinnän yhteensovittamisen haaste lisääntyy. Myös tiedonvaihdon tulee olla eri elinten kesken mahdollisimman esteetöntä.
- Monikielisyydestä tulee kasvava haaste, kun ministeriöt joutuvat viestimään äidinkieleltään yhä heterogeenisemmälle väestölle [su sv en ru]. Myös hybridisodankäyntiin joudutaan varautumaan.

Valtion kansallisen ja kansainvälisen maineenhallinnan tarve kasvaa

- Julkisuuspolitiikkaan joudutaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota. Ministeriöt tarvitsevat aikaisempaa tehokkaammat ja yhtenäisemmät menetelmät arvioida viestintää ja sen onnistumista.
- Maineenhallinnassa poliittisen ja hallinnollisen välinen raja hämärtyy entisestään.

Teknologian kehityksen sisältämät haasteet ja mahdollisuudet

- Mobiili mediakäyttö on entistä yleisempi tapa kuluttaa mediasisältöjä ja hakea tietoa. Löydettävyyys - pääsy hakukoneiden kärkitulosten joukkoon - edellyttää ministeriöiden viestinnältä mobiilijulkaisemiseen optimoitujen teknologioiden käyttöä - joita vuonna 2020 on taas uusia, mutta joita nyt 2016 edustavat esim. Googlen nopeutetut mobiilisivut Google AMP ja Facebook Instant articles.
- Kehittyvät automaattiset käännösteknologiat mahdollistavat nykyistä huomattavasti laajemmantietosisällöntarjonnan eri kielisille sidosryhmille, minkä ansiosta ministeriöt voivat viestiä suoraan yhä pienemmille kohderyhmille
- Sisällön julkaiseminen rakenteellisessa muodossa, koneluettavasti, avoimien rajapintojen eli API:n avulla laajentaa ministeriöiden tuottaman tiedon esittämisen ja yhdistelymahdollisuuksia kustannustehokkaalla tavalla.
- Automaation ja tekoälyn vaikutukset sisällöntuotantoon voivat ajankohtaistua jo muutaman vuoden kuluessa.